

Ecosystemdiensten: een concept voor duurzame landschapsplanning en -ontwikkeling

Liesbet Vranken

KU Leuven

Departement Aard- en
Omgevingswetenschappen

Structuur presentatie

- Wat zijn ecosysteemdiensten?
- Van ecosysteemdiensten naar landschapsdiensten
- Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling
- Steunpunt onderzoek veerkracht open ruimte

Belangrijke referenties

Opdam P., 2013, Using Ecosystem Services in Community Based Landscape Planning: Science is not Ready to Deliver

Opdam et al. , 2013, Science for action at the local landscape scale

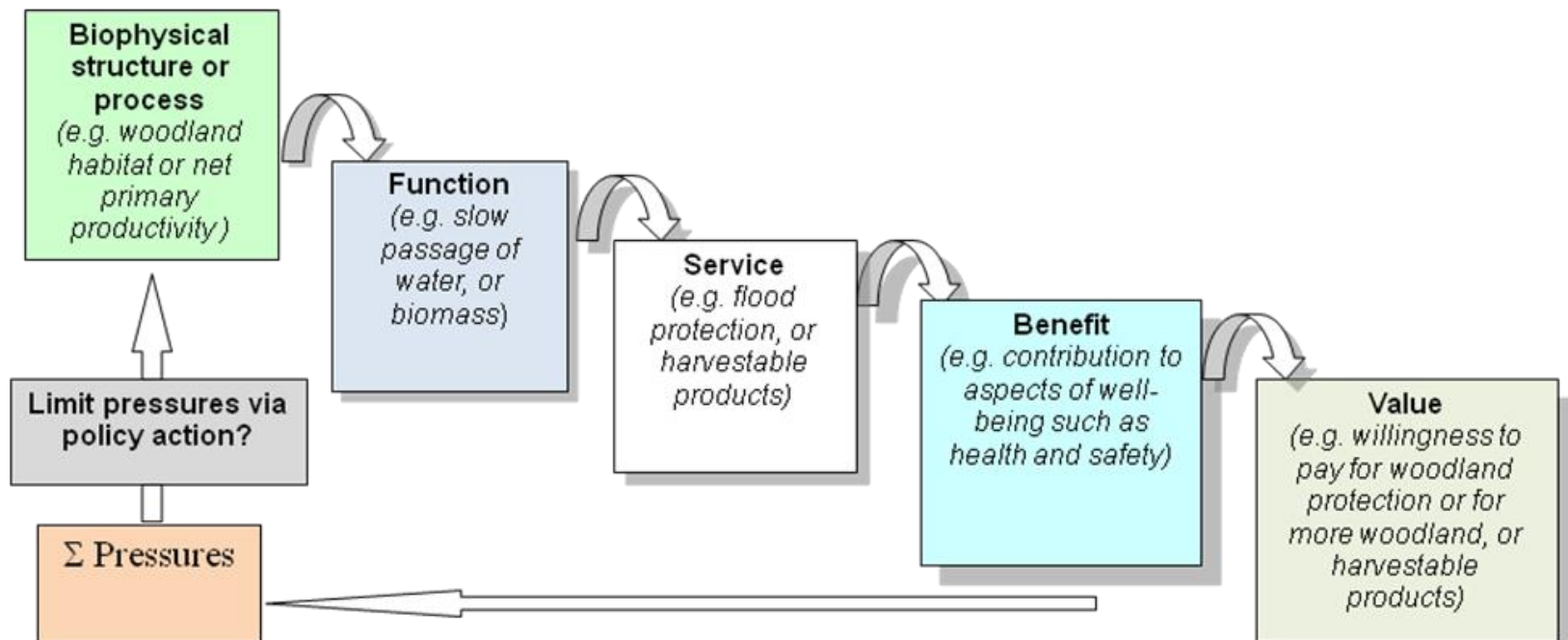
Wat zijn ecosysteemdiensten (ESD)?

“Ecosystem services are aspects of ecosystems utilized (actively or passively) to produce human well-being”

Fisher et al. (2009)

Wat zijn ecosysteemdiensten (ESD)?

ESD staan niet op zichzelf. Ze maken deel uit van een soort productieketen die biofysische en ecologische structuren en processen linkt aan elementen van menselijk welzijn.

Bron: Potschin and Haines-Young, 2011

Van ecosystemendiensten (ESD) naar landschapsdiensten (LD)

- ESD fungeert als concept in onderzoek-beleid interface
- Maar... nog steeds veel gebruikt in de context van milieubeheer, -behoud en -bescherming
- Landschap = waarde producerend systeem
- Landschapsdiensten = speciale case van ecosystemendiensten

Van ecosystemendiensten (ESD) naar landschapdiensten (LD)

Waarom?

1. Focus op spatiale patronen

Spatiale configuratie van landschapselementen te samen met de karakteristieken van deze individuele elementen zijn bepalend voor de provisie van diensten

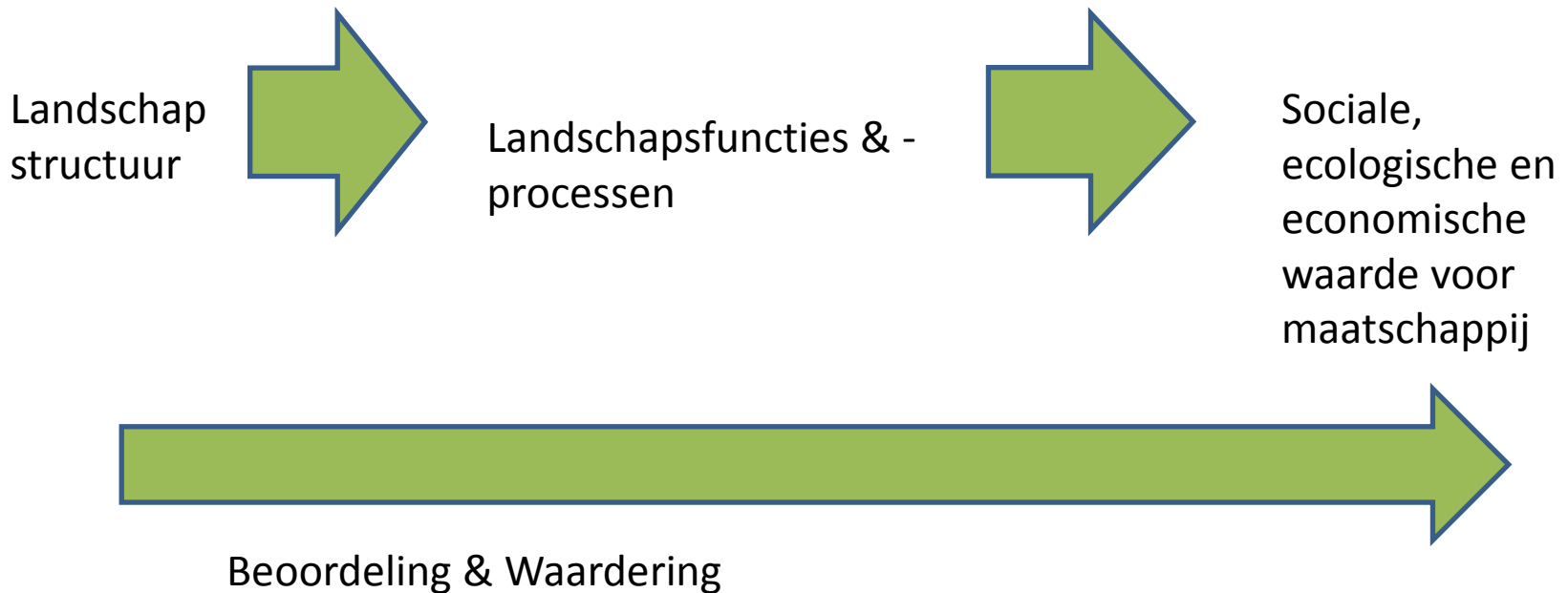
2. Landschap = resultaat van wisselwerking tussen natuurlijke en menselijke processen

3. Interdisciplinaire benadering

4. Relevanter voor lokale gemeenschappen

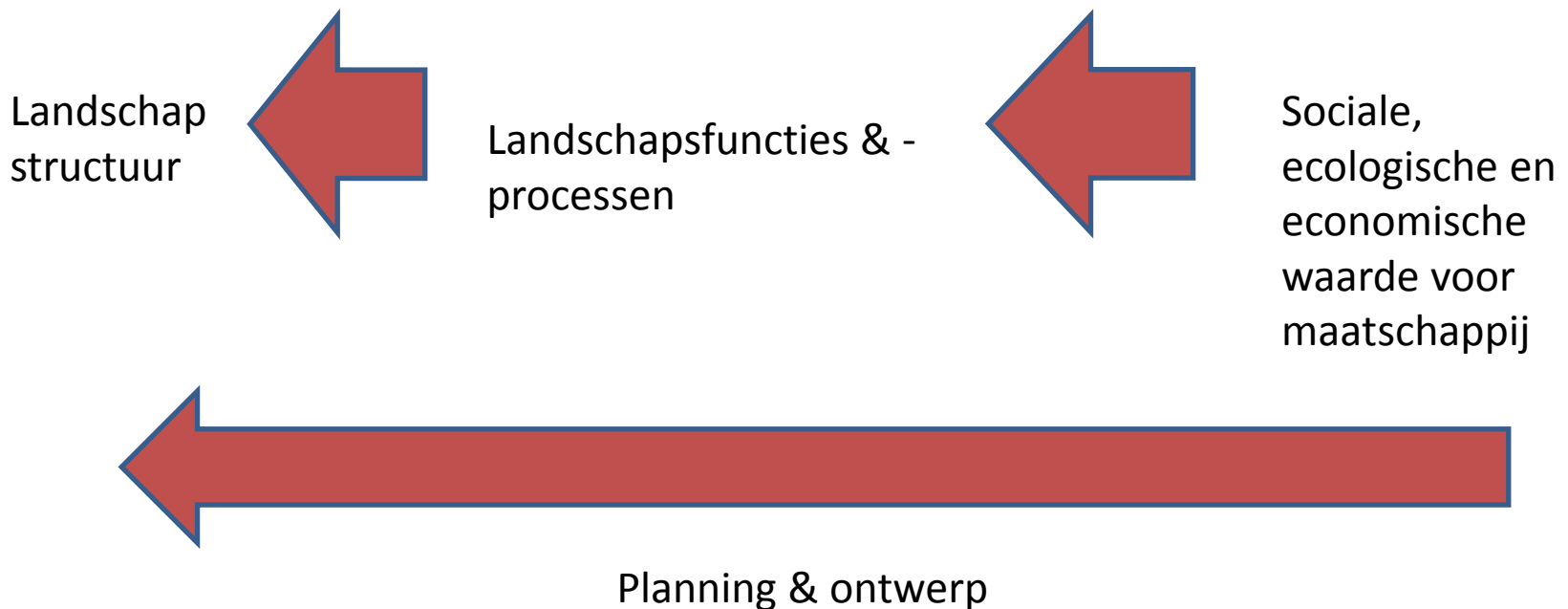
Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

- Gebruik mechanisme van vraag en aanbod
- Verbind structuur en waarde

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

- Gebruik mechanisme van vraag en aanbod
- Verbind structuur en waarde

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

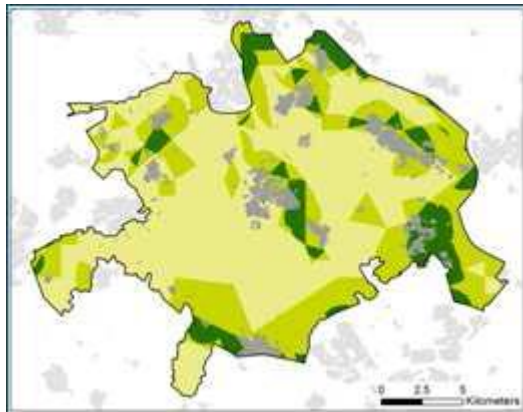
- Ontwerpen van instrumenten

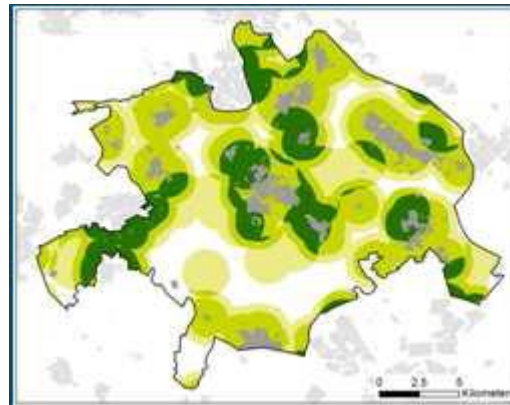
Landschapdiensten voor planning en ontwikkeling

Gebruik mechanisme van vraag en aanbod

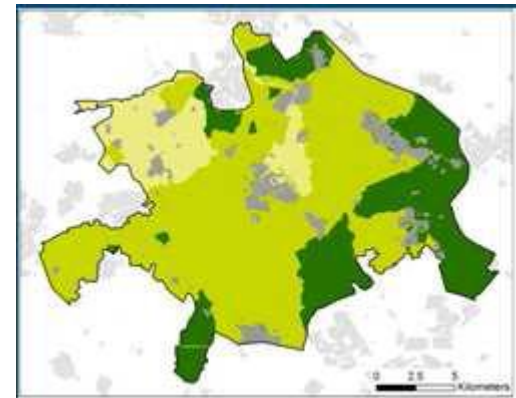
- In kaart brengen van de geschatte vraag

Vangen fijn stof

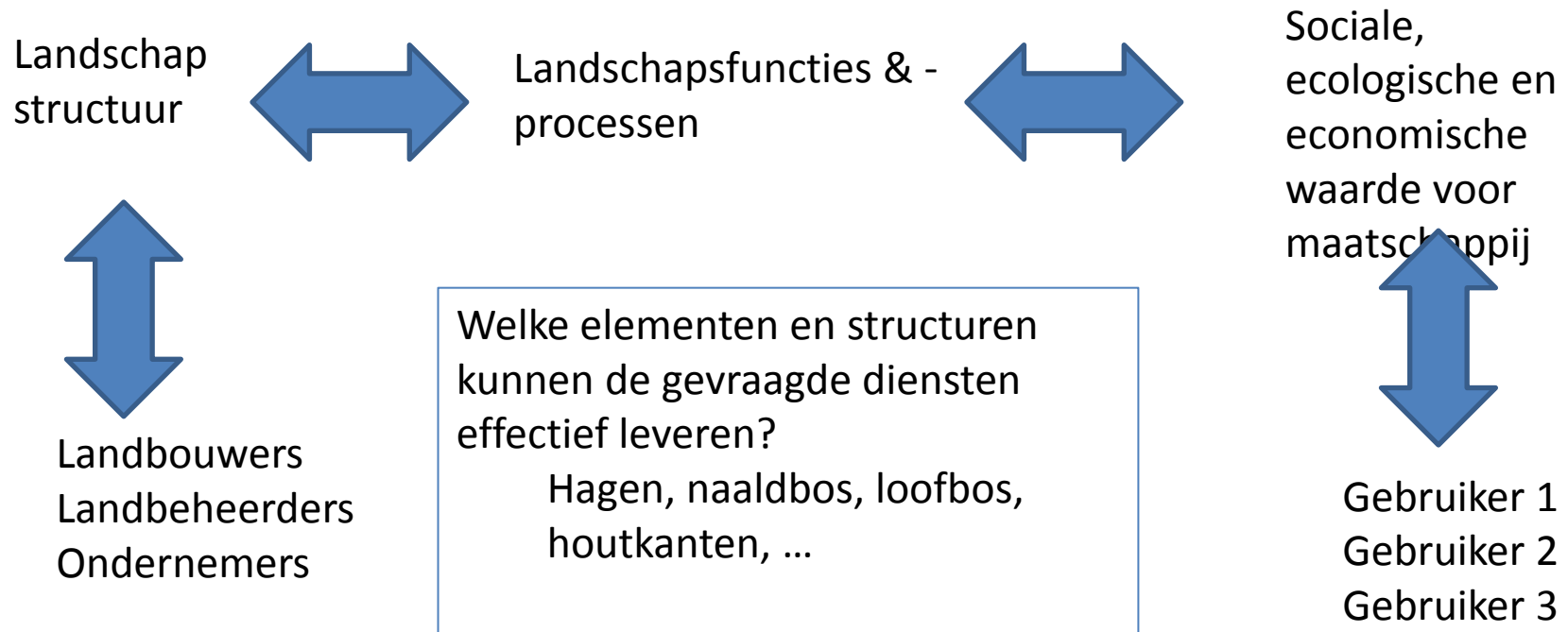
Recreatie

Water retentie

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

Gebruik mechanisme van vraag en aanbod

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

In overleg met stakeholders en lokale gemeenschappen landschap plannen en ontwikkelen

- Welke waarden/baten wil men realiseren?
- Waar (op welke sites) deze waarden/baten realiseren?

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

Wetenschappelijke onderbouwing is belangrijk

- Karteren van landschapsdiensten informeert lokale gemeenschappen omtrent spatiaal expliciete relaties tussen biofysische patronen en waarden van landschapsdiensten
- Welke aanpassingen van fysische patronen resulteren in een beter aanbod van landschapsdiensten
- Waar kan het aanbod best verbeterd worden?
- Welke diensten zijn onderling afhankelijk?
Synergiën? Trade-offs?

Landschapsdiensten voor planning en ontwikkeling

Wetenschappelijke onderbouwing is belangrijk

Maar ...

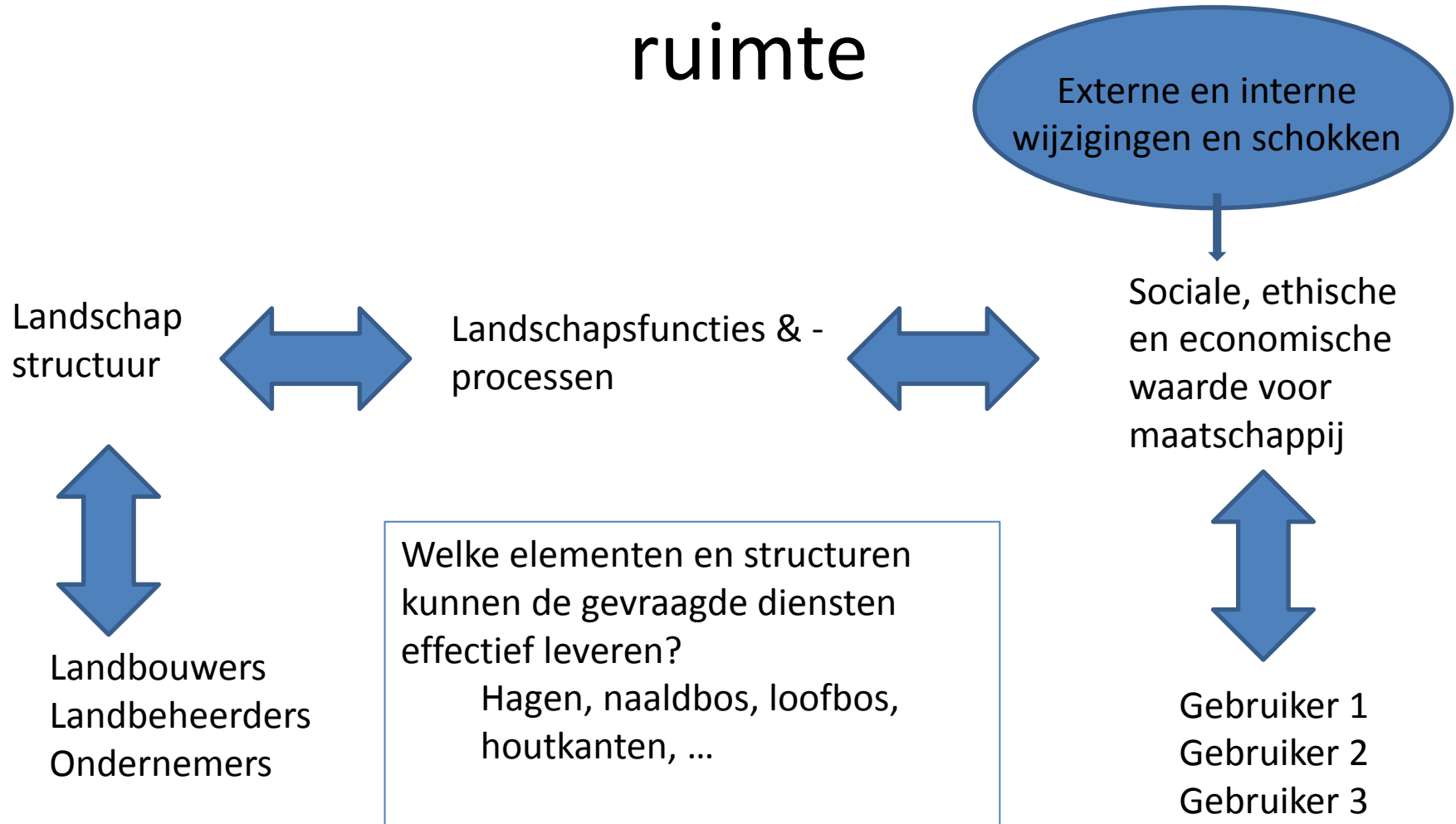
Groot deel van wetenschappelijk onderzoek focust op beoordeling en waardering van ecosysteemdiensten op een hoog schaalniveau

Hoe condities creëren die aanbod van diensten op lange termijn garanderen? → Veerkracht!

Steunpunt onderzoek veerkracht open ruimte

- Kwantificeren en waarderen van een selectie van ecosysteem/landschaps/bioproductieve diensten in een bepaald gebied
- Wijzigingen in lokale en globale voedsel- en energiemarkten evenals maatschappelijke en demografische transitie kunnen vraag naar diensten wijzigingen → wijziging relatieve baten/waarden van deze diensten

Steunpunt onderzoek veerkracht open ruimte

Welke spatiale configuratie laat toe een optimale combinatie aan diensten te garanderen indien omstandigheden wijzigen (i.e. vraag naar diensten wijzigt, relatief belang van baten wijzigt)?